

Doğan Cüceloğlu

TEBRİKLER! ÇOCUĞUNUZ OKULA BAŞLIYOR

Anne baba olarak heyecanlısınız; çocuğunuz okula başlıyor. Çocuğu okula yeni başlayan birçok anne babanın aklındaki en büyük soru şudur: “Çocuğum başarılı olabilecek mi?”

Her anne baba çocuğünün başarılı olmasını ister. Başarı deyince çoğumuzun aklına okul başarısı gelir. Konferanslarıma gelen anne babalara sorarım; “Çocuğunuz için seçmeniz gerekse okul başarısını mı yoksa meslek başarısını mı seçersiniz?” Konferansıma gelen anne babaların hepsi meslek başarısını seçer. Sormaya devam ederim; “Çocuğunuz için evlilik ve aile başarısı ister misiniz?” Tüm anne babalar, “Evet” derler!

Dediğim gibi hepimiz çocuğumuzun başarılı olmasını isteriz. En önemi başarı yaşam başarısıdır; sağlıklı, huzurlu, anlamlı, coşkulu ve güçlü bir yaşam. Size söylemek istediğim önemli bir bilgi var, bunu sakın unutmayın: **Sadece okul başarısına önem verirsiniz zamanla çocuğunuzu ezer ve onun diğer başarılarla ulaşmasını zorlaştırırsınız.** Ne demek istediğimi izninizle kısaca açıklayayım:

Her çocuk başarı potansiyeli ile doğar. Evet, yanlış okumadınız, her çocuk. Sizin çocuğunuz başarı potansiyeli ile doğdu. Elinize bir meşe palamudu aldığınızı düşünün; avucunuzdaki palamutta gür bir meşe ağacı olma potansiyeli var. Geliştirici uygun ortamda zaman içinde palamut gür, ortam uygun

değilse, cılız bir ağaç olur. Ortam gelişime hiç uygun değilse, meşe palamudu zaman içinde bozulur, çürür yok olur gider. Aynı bir meşe palamudu gibi, çocuğunuz da muhteşem bir potansiyel olarak doğdu. Evde ve okulda gelişim ortamını bulursa teker teker bütün başarılarla imza atarak yetişkin bir insan olur.

Size ev ve okulla ilgili önerilerim var, umarım dikkate alırsınız. **Ev için önerilerim şunlar:**

- 1- Çocuğunuzla her gün en az 15 dakika yüz yüze konuşun. Nasihat etmeyin, soru sorun, o anlatsın, siz sadece dinleyin.
  - A) Bugün okulda hoşuna giden neler oldu?
  - B) Bugün seni rahatsız eden, hoşuna gitmeyen neler oldu?
  - C) Bugünle ilgili değiştirebileceğin bir şey olsa neyi değiştirirdin? Neden?
  - D) Oyun oynadın mı? Hangi arkadaşlarınla?

- 2- Çocuğunuzla her gün birlikte 15 dakika öykü, masal okuyun; kitap yoksa ona bildiğiniz bir hikâyeye anlatın. Bunu her gün yapın. Şunu hiç unutmayın: Bir insanın ana vatanı çocukluğudur. Çocuğunuzun çocukluğunu yaşamasına ortam hazırlayın ve yardımcı olun. Çocuğunuzun diğer çocuklarla bir araya gelip bol bol oynamasına önem verin.

Okul için önerilerim şunlar:

- 1- Çocuğunuzun öğretmeniyle mutlaka tanışın. Çocuğunuzla birlikte kitap okumak istediğinizi söyleyin, eğer önereceği masal ve hikâyeler varsa, onların bir listesini alın. Okul toplantılarına mutlaka katılın.
- 2- Ev ödevlerine çocuğunuzun günde verdiği zaman 15 ile 30 dakika arasında olmalıdır. Sakın çocuğunuzun başka çocuklarla kıyaslamayın. Çocuğunuzun başka çocuklarla kıyaslamak çocuğunuza yapabileceğiniz en büyük kötülüktür. Çocuğunuzun kıyaslayacağını,

Çocukların

kendisiyle kıyaslayın; bir hafta önceki hâliyle, bu haftaki hâlini kıyaslayın. Daha iyi yapıyorsa, “daha iyi yapıyorsun!” deyin, bu kadar. “Aferin,” “Bravo!” “Maşallah” gibi övgüler söylemeyin ve başka şekillerde ödül vermeyin. Ne yerin, ne övün. İlerlemeyi takip edin ve olduğu gibi söyleyin.

Çocuğunu zehirleyen veli olmayın. Ne demek zehirleyen veli olmak?

Zehirleyen veli:

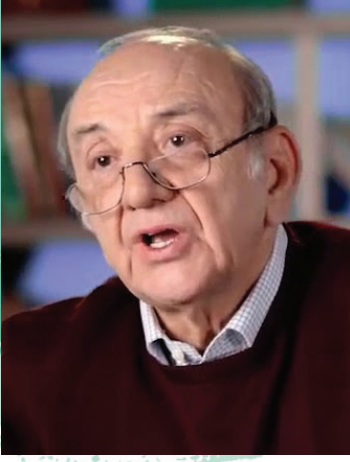
- 1- Kıyaslar:** Çocuğunu diğer çocuklarla ya da kendi çocukluğuyla kıyaslar.
- 2- Beklenti yükler:** Kendi yapmak isteyip de yapamadıklarını çocuğunun yapmasını ister. “Ben doktor olmak istiyordum, fakirdik olamadım, senin doktor olmanı istiyorum.” der. Sakın bunu yapmayın.
- 3- Yarışır:** Diğer velilerle buluşunca kendi çocuğuyla diğer velilerin çocukları hakkında konuşur ve çocuğunun başarısını bir yarış hâline getirir.
- 4- Dinlemez:** Çocuğunu dinlemez, onunla sohbet etmez, onu adam yerine koymaz.

Bir ülkenin geleceğini anneler, babalar ve öğretmenler yönlendirir. Çocuğunuzun sağlıklı gelişimi sadece kendisi ve ailesi için değil hepimiz için önemlidir.

**Evet, tebrikler! Evladınız okula başlıyor!
Ne güzeldir o ilk heyecanlar! İlk günlerin, haftaların heyecanının tadını çıkarın. Ömür boyu sürecek güzel anılar oluşacaktır.**

Siz anne babalara ve değerli öğretmenlerimize gönlünüzce bir eğitim yılı diliyorum.

Sevgiler, saygılar.

Haluk Yavuzer

OKULA UYUM SÜRECİ NEDİR?

Okul, sosyalleşme sürecinde ilk temel toplumsal kurumdur. Bu kurum belirli öğrenme kalıplarının gerçekleştirilmesi sorumluluğunu taşır. **Temel amacı seven, sayan, güvenli, bilgili, başarılı, verimli ve doyurucu bir yaşam sürececek kişiler yetiştirmektir.**

Bir sosyal kurum olarak okulun, sosyalleştirme süreci içinde iki önemli işlevi vardır. Bunlardan birincisi, kendi başına birtakım öğrenme tiplerini gerçekleştirme sorumluluğu; ikincisi ise, diğer sosyal kurumların boşluğunu doldurma görevidir. Okulun bu işlevi herkesçe bilinen öğretim görevini içerir.

Okul, her bireye iş ya da bilim dünyasında gerekli olan sayısal sembol ve kavramlarla değerleri kazandırır. Okul, düşünme alışkanlığının yanında uyguladığı öğretim programlarıyla bilim kavramlarını öğretir.

Okulun ikinci işlevi, fiziki çevreye ve sınıfın psikososyal ortamına uyum anlamını taşır. Burada çocuğun sadece sınıf içindeki öğrenme ortamında aktif olması değil, aynı zamanda sınıf dışındaki tüm etkinliklere arkadaşlarıyla birlikte katılabilmesi yani okula uyumu özel anlam taşır.

Bu dönemin hazırlanmasında anne ve babanın çocuğa sunmuş olduğu fırsat ve deneyimlerin rolü ile uygulamakta olduğu çocuk yetiştirme biçiminin önemi büyüktür.

OKULA BAŞLAYAN ÇOCUK NELER HİSSEDER?

Okula başlayan çocuk, sıcak aile ilişkilerinin egemen olduğu bir kurumdan toplu yaşam ilkelerinin geçerli olduğu ilk toplumsallaşma kurumu olan okula adım atmış olur. Lider konumundaki öğretmen, farklı dünyalardan gelen akranların varlığı ve okulun fiziki yapısı çocuk için yenidir. Bu yeniliklere uyum sürecinde çocuğun yaşına uygun gelişim özelliklerine sahip olması ve bu doğrultuda anne, baba ve öğretmen tarafından yeterince desteklenmesi önemlidir. Çocuğun içe dönük ve kaygılı bir birey olması, okula başlama sürecinde anne babanın boşanması ya da yeni bir kardeşin dünyaya gelmesi çocuğun kaygı ve geriliminin artmasında birer etken olabilir.

İlköğretim kurumu, çocuk için yepyeni bir sosyal çevredir. Okulun uyulması gereken kuralları, çocuğun tanımadığı diğer çocuklarla ve öğretmenlerle karşılaşması, başarmak zorunda olduğu öğrenim görevleri, onun bu yeni çevreye uyum sağlamasında güçlüklerle karşılaşmasına neden olur. Aile dünyasından ayrı bir dünyanın varlığını keşfeden çocuk için okulöncesi dönemde, sosyal ilişkiler açısından iyi temeller kurmanın önemi açıktır. Okulun sosyal çevresine uymayanlar, çoğunlukla okulöncesi dönemde, aile çevresi dışına çıkamamış, sosyal ilişkiden yoksun bırakılmış çocuklardır. Eğer ailesi bu okulöncesi dönemde görevini gereği gibi yapmışsa çocuk, akranlarına ve sosyal kalıplara kolaylıkla ve yeterli derecede uyabilir.

Okula başlama yepyeni bir dünyanın başlangıcı olması nedeniyle, çocuklarda farklı birtakım tavırların oluşumuna neden olur. Bir bölümü özel bir ilgiye gereksinim duyarken diğer bir bölümü ise aynı ilgiye gerek duymayabilir. Grup içinde yollarını kendileri özgürce seçmek isterler. Bu dönemde çocuklar, hem grup başarılarına hem de kişisel başarılarına ilgi duyarlar. Birlikte çalışmaktan ve birbirlerine yardım etmekten zevk alırlar. Çocuk, okula başladığında sosyalleşmesi yolunda öğretmen ve ailesine oranla daha büyük bir ilgiyi arkadaş grubundan görür.

ÇOCUKLARI OKULA BAŞLAYAN ANNE BABALAR NELER HİSSEDER?

Çocukları okula başlayan anne ve babalar, özdeşim modeli olarak onlara sundukları tutum ve davranışlarıyla, cesaretlendirici ve motive edici yaklaşımlarıyla uyum sürecini hızlandırırlar. Burada önemli olan anne ve babanın, çocuğun büyüme ve olgunlaşmasından duyduğu hazzı ve gururu ona yansıtabilmesidir. Okula başlayan çocuk, anne ve babanın gözünde artık farklı tiyatrolar ve sinemalara gidebilmeyi, farklı kitap ve armağanları alabilmeyi hak etmiş bir birey konumunda değerlendirilebilmelidir.

Kısacası anne ve baba, okula başlayan çocuğuyla gurur duymalı ve bunu davranışlarıyla ona yansıtabilmelidir. Burada okul fobisine neden olacak kaygı ve korkuların yeşermesine fırsat verilmemeli, okul kurumu çocuğun gülerken ve keyifle gidebildiği ve aynı coşkuyla dönebildiği, aileye heyecan katan bir özellik taşıyabilmelidir. Anne baba, çocuğun istemesi hâlinde okulda yaşadıklarını zevkle dinleyen bireyler olmalıdır.

BİRİNCİ ŞINIFI OKUTACAK ÖĞRETMEN NELER HİSSEDER?

Okulda bilgi aktarma ve öğrenim sürecini yöneten, sınıf içi düzen ve disiplini sağlayan en etkili kişi öğretmendir. Grubun uyumunu sağlamak, her öğrenciyi bu uyum içinde etkin, yaratıcı, mutlu ve başarılı bir birey olmaya yönlendirmek, öğretmenin eğitimcilik yeteneğine, anlayışına, sevecenliğine bağlıdır. Eğitim ve öğretim yaşamının temel öğelerini “okul” ve “öğretmen” oluşturur. Öğrencinin dersi sevmesi ve çalışma alışkanlığı kazanmasının yanı sıra, benimseyeceği değer yargıları, tutumları açısından öğretmenin rolü büyüktür. Sınıf içi çalışmada olduğu kadar öğrencinin grup içinde kendini gerçekleştirilmesinde de öğretmen bir rehberdir. Her birimizin gönlünde bizi derinden etkilemiş, yönlendirmiş en az bir öğretmenimizin anısı, sevgisi yatar.

Öğretmen sınıfta adaleti ile olduğu kadar sırdaşlığıyla da dikkati çeken bir modeldir. O, çocuğun kişiliğinin oluşumunu ve gelişimini biçimlendiren insandır. Çocuk, artık anne baba modeli yerine öğretmenini koyar ve onunla kendini özdeş

tutmaya başlar. İşte çocuğun yaşamını doğrudan etkileyen bir birey olması nedeniyle öğretmenin kişiliğinin önemi büyüktür. Öğretmen, sınıfı ele alırken ders konusunun yanı sıra, öğrencileri ilgi, yetenek ve kişilik özellikleri ile ayrı ayrı tanıyabilmeli, öğrettiklerini elden geldiğince bireysel olarak düzenleyebilmelidir. Öğretmen, tüm öğretim konuları ile ilgilenmelidir. Bunların başında, öğretim programı malzemesinin seçimi ve düzenlenmesi, bu malzemenin bireysel farklılıklara göre hazırlanması, öğrencilerin motive edilmesi, başarı düzeylerinin değerlendirilmesi ve programın etkinleştirilmesi gelmektedir. Yine öğretmen, ders konularının ne tür bir sıra içinde öğrenciye sunulacağı, yeni kavramların sunulmuş hızının ne olacağı sorularına yanıt arar.

Bütün bunları gerçekleştirirken öğretmen, farklı dünyalardan gelen bu öğrenci grubunun her bir üyesinin bireysel özelliklerini ve aile özelliklerini olabildiğince kısa sürede tanıyabilmelidir. Bu bilgiler, öğretmene çocuk hakkında uygulanabilecek öğretim ve disiplin yöntemleri hakkında fikir verecektir. Günümüzde öğretmen, salt bilgi dağıtan, ders verip onu değerlendiren pasif bir birey olmaktan çıkmıştır. Modern eğitim anlayışının öğretmeni, çocuğun toplum içinde özgürce gelişebilmesi için onun duyan, düşünen ve uygulayan bir insan olması yolunda çeşitli deneyimler kazanmasıyla yakından ilgilenir. Öğretmen, çocuğun öğrenme, araştırma ve incelemesine rehberlik eden bir birey olmalıdır.

OKULA OLUMLU BAŞLANGIÇ NEDEN ÖNEMLİDİR?

Okula olumlu başlangıç, ailenin dışındaki ilk önemli sosyal kuruma katılım anlamı taşıdığından son derece önemlidir.

Buradaki olumlu adım, temelleri ailede atılmış olan benlik saygısının yükselmesi, özgüvenin ve otonominin pekişmesi açısından değerlidir. Tersine durumda ise çocuk duygusal kırıklık yaşayabilir, bu da önce onun benlik saygısının ardından okul başarısının düşmesine neden olabilir.

OKUL FİKRİNE ÇOCUĞUMU NASIL HAZIRLAMALIYIM?

- Çocuğunuzu gönderebileceğiniz bir okul seçtikten sonra hangi okula gideceğini ve bu okulu seçişinizde etkili olan tüm olumlu nedenleri ona anlatın.
- Pek yakında çocuk bahçesindeki ve mahalledeki oyun grubundan ayrılacağını çocuğunuza anımsatarak yeni okulundan daha sık söz etmeye başlayın.
- Okul için gereksinim duyacağı giysileri ve okul malzemesini birlikte satın alın. Seçimde onun görüşüne başvurun.
- Çocuğunuzla aynı sınıfta okuyacak diğer çocuklardan bazılarını tanıyor olabilirsiniz. Okula başlamadan önce çocuğunuzun onlarla tanışması için birkaçını evinize çağırın.

Çocuğun Okula Başladığı İlk Gün

- Çocuğu okula götürecek kişi çocuğun kolayca ayrılabilceği kişi olmalıdır. Çocuğunuzun önceden bilgilendirin. Ayrı kalacağını gizlemeyin.
- Yanında olmadığınızda da çocuğunuzun mutlu ve güvende olacağına ilişkin onu bilgilendirin.
- Sakin kalmaya çalışın; kaygı, özellikle ebeveyn ve çocuklar arasında bulaşıcıdır. Çocuk, canı sıkıldığı her durumda, ne kadar endişelendiğini anlamak için size bakacaktır ve endişeli olduğunuzu görürse bu kendi korkularının ne kadar yerinde olduğunu doğrulayacaktır. Bu nedenle ne kadar tedirgin, gergin olursanız olun, dışarıdan bakıldığında sakın ve rahatlamış görülmelisiniz.
- Vedalaşma çok uzun sürmemelidir. Okul çıkışında da çocuğunuzun tam zamanında almaya gidin.
- Uyumda zorlanan bazı çocukların velilerine kademeli uzaklaşmayı önermekteyiz: İlk gün, annenin binanın içinde kalarak çocuğun istediği anda ona ulaşmasının sağlanması; ikinci gün, annenin yarım gün bahçede oturması ve ona bilgi vererek ayrılıp okul çıkışı almaya gelmesi; üçüncü gün, sadece öğlen yemeği sırasında uğrayıp bir işi olduğu gerekçesiyle çocuktan ayrılması.
- Çocuğunuz, o istese de istemese de ayrılacağını ve gözyaşlarının hiçbir şeyi değiştirmeyeceğini kesinlikle anlamak zorundadır. Burada önemli olan nokta, annenin okuldan ayrılmasıyla birlikte çocuğun gözyaşlarının bitmesidir. Eğer annenin ardından çocuğun sınıfta ağlaması gün boyu sürerse, bir uzmanın yardımına başvurmak gerekebilir.